

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการศึกษาซึ่งประกอบด้วยแนวคิดและผลงานวิจัยต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการบริหารทางการเงิน (Financial Management)
2. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนใน ตราสารหนี้ และ ตราสารทุน
3. บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการบริหารทางการเงิน (Financial Management)

Brigham and Houston (2001) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารการเงิน (Function of The Financial Manager) ว่ามีด้วยกัน 5 ประการคือ

1. การวางแผนทางการเงิน (Financial Planning)

การวางแผนถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่สำคัญหน้าที่หนึ่ง การมีแผนที่ดีช่วยให้การดำเนินงานของธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่จะต้องมีการกำหนดแผนระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่าย โดยอาศัยข้อมูลที่หาได้ อย่างมีระบบและมีหลักเกณฑ์ ต่อจากนั้นก็มาจัดทำเป็นงบประมาณเงินสดเพื่อทราบถึงแผนการจัดหาเงินทุนและแผนการจัดสรรเงินลงทุน ในท้ายที่สุดก็สามารถจัดทำบุคลากรล่วงหน้าและงบกำไรขาดทุนล่วงหน้า ซึ่งการจัดทำบุคลากรล่วงหน้าทำให้ธุรกิจวางแผนและควบคุมการเงินได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นการประมาณการสถานะทางการเงินของธุรกิจ ณ ขณะใดขณะหนึ่งในอนาคตและการจัดทำงบกำไรขาดทุนล่วงหน้าทำให้ธุรกิจทราบถึงความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ซึ่ง จะช่วยให้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุน (Financial Decision)

แหล่งที่มาของเงินทุนของธุรกิจ แบ่งได้เป็น 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ

2.1 จากการกู้ยืม โดยแบ่งเป็นระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ซึ่งจะเสียต้นทุนในรูปของดอกเบี้ยเป็นการจัดหาเงินทุนจากส่วนของหนี้สิน เช่น การกู้ยืมสถาบันการเงิน การออกหุ้นกู้หรือพันธบัตร

2.2 จากการออกหุ้น ทั้งหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งจะเสียต้นทุนของเงินทุนในรูปของเงินปันผล เป็นการจัดหาเงินทุนจากส่วนของเจ้าของ

3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรเงินทุน (Investment Decision)

เงินทุนที่จัดหามาของธุรกิจ จากส่วนของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นจะนำมาจัดสรรไปในทรัพย์สินของธุรกิจ

สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือและสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) ได้แก่ ที่ดิน อาคาร โรงงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การจัดสรรเงินทุนของธุรกิจนี้จะต้องก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสภาพคล่อง (Liquidity) และความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ถ้าธุรกิจจัดสรรเงินทุนไปลงในทรัพย์สินหมุนเวียนมากจะทำให้ธุรกิจมีสภาพคล่องมากความเสี่ยงทางการเงินน้อย เพราะมีสินทรัพย์สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว แต่ถ้าธุรกิจจัดสรรเงินทุนไปลงในทรัพย์สินถาวรมาก จะทำให้ธุรกิจมีความสามารถในการทำกำไรสูง เพราะการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรก่อให้เกิดรายได้จากการลงทุนสูงมากกว่า ดังนั้นผู้บริหารการเงินจะต้องทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างสภาพคล่องกับความสามารถในการทำกำไร โดยไม่ให้เกิดความเสี่ยงทางการเงิน

4. การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายเงินปันผล (Dividend Decision)

เมื่อครบรอบบัญชี ธุรกิจก็จะทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่า มีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนเท่าไร ถ้ามีกำไรสุทธิผู้บริหารการเงินจะต้องตัดสินใจว่าจะนำไปจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นหรือไม่ ถ้าจ่ายเงินปันผลจะจ่ายในอัตราเท่าไร ถ้าไม่จ่ายเงินปันผลหรือจ่ายออกไปบางส่วนที่เหลือจะนำไปเป็นแหล่งเงินทุนที่จะนำไปลงทุนต่อ คือ ขยายธุรกิจเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคต ดังนั้น การตัดสินใจว่าจะจ่ายเงินปันผลหรือไม่ หรือจ่ายเป็นจำนวนเท่าใดจะเกี่ยวข้องกับการจัดหาเงินทุนและการจัดสรรเงินทุน เพราะถ้าธุรกิจตัดสินใจจ่ายเงินปันผล แสดงว่าธุรกิจตัดสินใจไม่หาแหล่งเงินทุนจากภายใน คือ กำไรสะสม แต่จะจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก คือ การกู้ยืม หรือจากการออกหุ้นสามัญเพิ่ม การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายเงินปันผลจึงต้องพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

5. การควบคุมทางการเงิน

จากหน้าที่ของผู้บริหารการเงินในการวางแผนการเงิน โดยจัดทำงบประมาณจะต้องควบคุมให้การรับและจ่ายเงินเป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้ แต่ด้วยการจัดทำงบประมาณเป็นการประมาณการล่วงหน้า ดังนั้นอาจมีเหตุการณ์ผันแปรไปจากที่คาดการณ์ไว้ งบประมาณจึงต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารการเงินจึงต้องตรวจสอบ

ตลอดเวลาจากงบประมาณเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ถ้ามีผลการปฏิบัติคลาดเคลื่อนจากแผนที่วางไว้จะต้องหาข้อผิดพลาดเพื่อหาทางแก้ไข

นอกจากนี้แล้วในประเทศไทยยังมีนักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาทฤษฎีการบริหารการเงินเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหารทางการเงินตามแนวคิดของ Brigham คือ เพอร์รี่ ชุมทรัพย์ (2536) ได้ศึกษาถึงหน้าที่ของผู้บริหารและปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทุน และการใช้ไปซึ่งเงินทุนของธุรกิจว่าผู้บริหารทางการเงินจะต้องปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้ธุรกิจได้รับผลประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารการเงินที่ประสบความสำเร็จจะต้องทราบขนาดของธุรกิจและความเจริญเติบโตของธุรกิจว่าควรเป็นเท่าใด ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจว่าเป็นธุรกิจประเภทใด ขนาดของธุรกิจอาจดูได้จากเงินทุนที่จัดหามาใช้จ่าย หรือดูจากยอดขายของสินทรัพย์ก็ได้ ถ้าธุรกิจมีขนาดใหญ่มาเกินตัว หรือมีอัตราการขยายตัวของธุรกิจเร็วเกินไปจะสร้างปัญหาให้ธุรกิจนานับประการ และทราบสัดส่วนในการลงทุนในสินทรัพย์ โดยทั่วไปแล้วธุรกิจจะต้องมีสินทรัพย์แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับความต้องการเพื่อให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ซึ่งธุรกิจแต่ละประเภทย่อมมีโครงสร้างของสินทรัพย์แตกต่างกันไป ส่วนประกอบของสินทรัพย์ในธุรกิจแต่ละประเภทควรเป็นเท่าไรจึงจะเหมาะสมนั้น เป็นปัญหาที่ผู้บริหารการเงินจะต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ถ้าการตัดสินใจไม่เหมาะสมย่อมทำให้การปฏิบัติงานของเขาประสบความสำเร็จล้มเหลว และนอกจากนี้ผู้บริหารการเงินจะต้องทราบโครงสร้างทางการเงินของธุรกิจซึ่งประกอบด้วย หนี้สินระยะสั้น หนี้สินระยะยาว และส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นเหมาะสมหรือไม่

ธุรกิจจะจัดหาเงินทุนโดยวิธีใด และอย่างละเท่าไร จะต้องให้แน่ชัดก่อนว่าธุรกิจประสงค์จะนำเงินที่จัดหามาได้ไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใด และโดยทั่วไปแล้ว ถ้าเป็นการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล ก็ควรที่จะจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ระยะสั้น ส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนที่จะต้องรักษาไว้ตลอดเวลา เป็นต้นว่าสินค้าขั้นต้นที่ต้องเก็บไว้เป็นประจำ ก็ควรจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ระยะยาวหรือออกหุ้นทุนเช่นเดียวกับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ถ้าธุรกิจนั้นก่อภาระผูกพันขึ้นมาโดยไม่จำเป็น ทำให้ธุรกิจต้องเสียดอกเบี้ยเป็นประจำทุกปี ในขณะที่เดียวกันจะมีเงินสดที่ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก ในทางตรงกันข้าม หากธุรกิจกู้ยืมระยะสั้นเพื่อมาลงทุนในสินทรัพย์ถาวรแล้ว ธุรกิจนั้นจะต้องประสบปัญหาทางการเงิน โดยผู้บริหารการเงินจะต้องเข้าใจปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ คือ

1. เป้าหมายของธุรกิจ วัตถุประสงค์แรกที่จะต้องกำหนดให้ชัดเจน ก็คือจะประกอบธุรกิจประเภทใด มีเป้าหมายการลงทุนอย่างไร และเป้าหมายการดำเนินการของธุรกิจ
2. กำหนดนโยบายการลงทุนในสินทรัพย์ว่าจะลงทุนในสินทรัพย์มากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมกับระดับการดำเนินงานในระดับนั้น โดยผู้บริหารอาจจะต้องกำหนดนโยบาย

3. กำหนดนโยบายการจัดการจัดหาเงินทุน เงินทุนแต่ละรายการที่จัดหาเข้ามาจากแหล่งต่าง ๆ จะมีต้นทุนที่แตกต่างกัน และความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ผู้บริหารการเงินจะต้องกำหนดนโยบายในการจัดหาเงินทุนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. การวางแผนทางการเงินเพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว จำเป็นต้องมีการวางแผนทางการเงิน พร้อมทั้งติดตามผลของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ตลอดจนมีการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างดังกล่าว เพื่อนำไปปรับแผนการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

แผนทางการเงิน แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ แผนการเงินระยะยาว เป็นเรื่องเกี่ยวกับการลงทุนในงบลงทุนและการจัดหาเงินทุนในระยะยาว ส่วนแผนการเงินระยะสั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการลงทุนและการจัดหาเงินทุนระยะสั้นเป็นหลัก นอกจากนี้แผนระยะสั้นเป็นผลสะท้อนมาจากแผนการเงินระยะยาวหัวใจของการบริหารการเงินนั้นอยู่ที่การวางแผนและควบคุมวงจรการหมุนของเงิน

อย่างไรก็ดี โดยสรุปแล้วทฤษฎีการเงินของผู้บริหารมักจะมุ่งเน้นเรื่องการวางแผนทางการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจที่วางไว้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงอาจใช้แนวทางการบริหารการเงินนี้ในการสร้างผลกำไรในปัจจุบันหรือวางแผนเพื่อสร้างผลกำไรในอนาคตให้กับธุรกิจโดยผ่านนโยบายทางการเงินที่ผู้บริหารเป็นผู้กำหนด

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนใน ตราสารหนี้ และ ตราสารทุน

มาตรฐานฉบับนี้เป็นไปตาม IAS No. 25 "Accounting for Investments" ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนใน ตราสารทุนที่ไม่อยู่ ในความต้องการของตลาด และ SFAS No. 115

"Accounting for Certain Investments in Debt and Equity Securities" ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนในตราสารหนี้ ทุกชนิดและตราสารทุนในความต้องการ ของตลาด

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการบัญชีสำหรับเงินลงทุนประเภทอื่นที่ไม่ใช่เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน เช่น เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้เพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับการด้อยค่าของเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดย IAS No. 39 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเพียงวิธีเดียวในการคำนวณต้นทุนของเงินลงทุน ชนิดเดียวกันที่กิจการจำหน่ายเพียงบางส่วน

ขอบเขต

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเงินลงทุนที่เป็นตราสารหนี้และตราสารทุน

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึง

เกณฑ์การรับรู้รายได้ ดอกเบี้ย ค่าสิทธิและเงินปันผลที่ได้รับจากเงินลงทุน (ดูมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้รายได้ และ เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว)

การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย (ดูมาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวม และการบัญชี สำหรับเงินลงทุนใน บริษัทย่อย)

การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม (ดูมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุน ในบริษัทร่วม)

การบัญชีสำหรับกิจการร่วมค้า (ดูมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 31 เรื่อง รายงานทางการเงิน เกี่ยวกับส่วนได้ เสียในกิจการร่วมค้า หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทย กำหนดไว้)

การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน เช่น กองทุนรวม หรือ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

การบัญชีเกี่ยวกับค่าความนิยม สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือ สิทธิทรัพย์สินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (ดูมาตรฐานการ บัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 38 เรื่อง สิทธิทรัพย์สินไม่มีตัวตน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชี ของไทยกำหนดไว้)

การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าการเงินตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับ สัญญาเช่าระยะยาว

การบัญชีสำหรับกิจการประกันชีวิตหรือเงินลงทุนของโครงการเงินบำเหน็จบำนาญซึ่งเป็นหน่วยงาน ที่เสนอรายงานแยก จากกิจการที่เป็นนายจ้าง

การจัดการประเภทเงินลงทุน ณ วันที่กิจการได้มาซึ่งเงินลงทุน กิจการต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. จัดประเภทตราสารหนี้ทุกชนิดและตราสารทุนในความต้องการของตลาดดังต่อไปนี้
 - 1.1 หลักทรัพย์เพื่อค้า
 - 1.2 หลักทรัพย์เพื่อขาย
 - 1.3 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด
2. จัดประเภทตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินลงทุนทั่วไป

ณ วันที่ในงบดุล กิจการต้องทบทวนความเหมาะสมในการจัดประเภทเงินลงทุนที่แสดงไว้แต่เดิม

เงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อการค้าถือเป็นเงินลงทุนชั่วคราว ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด ถือเป็นเงินลงทุนระยะยาว เงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อขายหรือเงินลงทุนทั่วไปสามารถจัดประเภท เป็นได้ทั้งเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กิจการตั้งใจจะถือเงินลงทุน ไว้หรืออายุตามสัญญาของเงินลงทุนเองตามปกติ กิจการต้องจัดประเภทตราสารทุน ที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินทุนทั่วไประยะยาว

ราคาตามบัญชีของเงินลงทุนชั่วคราว

กิจการต้องแสดงเงินลงทุนที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราวในงบดุลดังต่อไปนี้

1. หลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขายต้องแสดงในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรม (ตามปกติกิจการจะวัดมูลค่า เงินลงทุนในตรา สารที่ถืออยู่ด้วยราคาเสนอซื้อปัจจุบัน)
2. เงินลงทุนทั่วไปต้องแสดงในงบดุลด้วยราคาทุน
3. ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดซึ่งจะครบกำหนดภายใน 1 ปี ต้องแสดงในงบดุลด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย

กิจการต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าเป็นรายการกำไรหรือรายการขาดทุนสุทธิใน งบกำไรขาดทุนทันทีใน งวดนั้น และต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อขายเป็นรายการแยก ต่างหากในส่วนของผู้ขายของจนกระทั่งกิจการ จำหน่ายหลักทรัพย์จึงบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่านั้นในงบกำไร ขาดทุน การเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุนคือส่วนต่าง ระหว่าง ราคาตามบัญชีของเงินลงทุนกับมูลค่ายุติธรรม ของเงินลงทุนนั้น ราคาตามบัญชีของเงินลงทุนระยะยาว

กิจการต้องแสดงเงินลงทุนที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาวในงบดุลและรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังต่อไปนี้

1. เงินลงทุนในตราสารหนี้
2. เงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดซึ่งถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อขายต้องปฏิบัติตามข้อข้างต้น
3. เงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดถือเป็นเงินลงทุนทั่วไปต้องแสดงในงบดุลด้วย ราคาทุน

การด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด

ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดจะด้อยค่าเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะไม่สามารถเรียกเก็บ เงินต้นหรือดอกเบี้ยทั้ง หมดหรือบางส่วนตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้ รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของ ตราสารหนี้ดังกล่าว ถือเป็นผลต่างระหว่างราคาตาม บัญชีกับมูลค่าปัจจุบัน

ของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ จากตราสารหนี้ซึ่งคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตาม สัญญาเดิม

กิจการต้องบันทึกการขายขาดทุนจากการด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด ในงบกำไรขาดทุน ทันทีที่เงินลงทุนเกิดการ ด้อยค่าและต้องรับรู้รายได้ดอกเบี้ยในเวลาต่อมาด้วย อัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณ มูลค่าปัจจุบันของตราสารหนี้

การด้อยค่าของหลักทรัพย์เพื่อขาย

กิจการต้องบันทึกการด้อยค่าของหลักทรัพย์เพื่อขายทันทีที่มีหลักฐานสนับสนุนว่า หลักทรัพย์นั้นด้อยค่า โดยการกลับบัญชีส่วนต่ำกว่า ทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์ เพื่อขายที่แสดงในส่วน ของเจ้าของเป็นรายการขาดทุนจากการด้อยค่าทันทีที่เกิด เว้นแต่ กิจการเคย บันทึกส่วนเกินทุน จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าไว้ในส่วนของเจ้าของ กิจการต้องกลับบัญชีส่วนเกิน ทุนดังกล่าว ในการบันทึก ลดมูลค่าเงินลงทุนก่อนจะบันทึกการขายขาดทุนจากการด้อยค่าในงบ กำไรขาดทุน

การด้อยค่าของเงินลงทุนทั่วไป

กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์เพื่อบันทึก การด้อยค่า ของเงินลงทุนทั่วไปหลักทรัพย์เพื่อขายต้องแสดงในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรมและรับรู้ มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นรายการแยก ต่างหากในส่วน ของเจ้าของจนกระทั่งกิจการจำหน่ายเงิน ลงทุนนั้นไป จึงบันทึกมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในงบกำไรขาดทุน ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบ กำหนดต้องแสดงในงบดุลด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย

การจำหน่ายเงินลงทุน

ในการจำหน่ายเงินลงทุน กิจการต้องบันทึกผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับ ราคาตามบัญชี ของเงินลงทุนเป็นรายได้หรือ ค่าใช้จ่ายทันทีที่เกิด กิจการต้องบันทึกกลับรายการ บัญชีทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับ เงินลงทุนที่จำหน่ายเพื่อรับรู้ในงบกำไรขาดทุน เช่น ส่วนเกินทุนจาก การตีราคาเงินลงทุน ในกรณีที่กิจการ จำหน่ายเงินลงทุนเพียงบางส่วน ราคาตามบัญชีต่อหน่วยที่ใช้ ในการบันทึกขาย ได้หรือค่าใช้จ่ายของเงินลงทุน ชนิดเดียวกันต้องคำนวณโดยใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วง น้ำหนัก

การโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน

กิจการต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนจากประเภทหนึ่งไปเป็นอีกประเภท หนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. การโอนเปลี่ยนเงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดและตราสารหนี้ สำหรับการ โอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เพื่อค้าไปเป็นเงินลงทุนประเภทอื่น กิจการต้องใช้

มูลค่า ยุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึก บัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีกับมูลค่า
ยุติธรรม ณ วันนั้นในงบกำไรขาดทุนทันที

สำหรับการ โอนเปลี่ยนเงินลงทุนประเภทอื่นไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า กิจการต้องใช้
มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึก บัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีกับมูลค่า
ยุติธรรม ณ วันนั้น พร้อมทั้งกลับรายการบัญชีทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับ เงินลงทุนที่โอนเปลี่ยนในงบ
กำไรขาดทุนทันที

สำหรับตราสารหนี้ที่โอนเปลี่ยนจากหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจน
ครบกำหนดกิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและปรับปรุงส่วนเกินทุน
หรือส่วนต่ำกว่าทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุน ด้วยผลต่างระหว่างราคาตาม
บัญชีกับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอน ส่วนที่เกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนดังกล่าวยังคงแสดงเป็น
รายการแยกต่างหากในส่วนของผู้เจ้าของและต้อง ตัดจำหน่ายตลอดอายุที่เหลืออยู่ของตราสารหนี้
ในลักษณะเดียวกับการตัด จำหน่ายส่วนเกินหรือส่วนลด ของตราสารหนี้โดยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่
แท้จริงหรือวิธีอื่นที่ให้ผลไม่แตกต่างกัน

สำหรับการ โอนเปลี่ยนตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย
กิจการต้องใช้ มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอน ในการบันทึกบัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างราคาตามบัญชี
กับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนเป็นรายการแยกต่างหากในส่วนของผู้เจ้าของ

สำหรับตราสารที่โอนเปลี่ยนจากหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วมหรือ
บริษัทย่อย กิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีพร้อมทั้งกลับรายการบัญชี
ทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์เพื่อขาย กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเรื่องกำไรหรือ
ขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี เมื่อกิจการต้อง
เปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่ใช้ (วิธีปรับย้อนหลัง)

สำหรับตราสารทุนที่โอนเปลี่ยนจากเงินลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมไปเป็น
หลักทรัพย์เพื่อขาย กิจการต้องใช้มูลค่า ยุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและรับรู้ผลต่าง
ระหว่างราคาตามบัญชี กับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอน เป็นรายการแยกต่างหากในส่วนของผู้เจ้าของ

2. การ โอนเปลี่ยนเงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด

สำหรับการ โอนเปลี่ยนเงินลงทุนทั่วไปที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาวไปเป็นเงิน
ลงทุนใน บริษัทย่อยหรือบริษัทร่วม กิจการต้องใช้ราคาตามบัญชี ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชี
และเมื่อกิจการ ต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่ใช้ กิจการ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน การบัญชี
เรื่อง กำไรขาดทุน สุทธิสำหรับงวดข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี (วิธีปรับ
ย้อนหลัง)

สำหรับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมไปเป็นเงินลงทุนทั่วไปที่จัดประเภท เป็นเงินลงทุนระยะยาว กิจการต้องใช้ราคาตามบัญชีที่เหลืออยู่เป็นราคาโอนเปลี่ยน หากเงินลงทุน ส่วนที่จำหน่ายไปมีราคาขายต่ำกว่าราคาตาม บัญชี กิจการต้องพิจารณา ว่าเงินลงทุน ส่วนที่เหลืออยู่ ค่อยค่าหรือไม่เพื่อรับรู้รายการขาดทุนจากการค่อยค่า เมื่อกิจการต้อง เปลี่ยนแปลง นโยบายการบัญชีที่ใช้ กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเรื่อง กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิด พลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี (วิธีเปลี่ยนทันที)

ข้อมูลที่ต้องเปิดเผย

นโยบายการบัญชีสำหรับ

1. การกำหนดมูลค่าของเงินลงทุน
2. ข้อเท็จจริงที่ว่ากิจการใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการกำหนดต้นทุนของตราสารที่

จำหน่าย

3. การบันทึกบัญชีการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนชั่วคราว

รายการที่มีนัยสำคัญที่รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุนดังต่อไปนี้

รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิและเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนชั่วคราวและเงินลงทุนระยะยาว จำนวนรวมของสิ่งตอบแทนจากการขายเงินลงทุนแต่ละประเภท จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่เกิดจากการ โอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนแต่ละประเภท จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์ เพื่อค้าและเงินลงทุนทั่วไป การเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวดของส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้น

กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์เพื่อขายและตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด โดยแสดงแยกตราสารหนี้ที่จะถือจนครบ กำหนดเป็นแต่ละรายการ ดังต่อไปนี้

มูลค่ายุติธรรม

จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการ เปลี่ยนแปลงมูลค่า จำนวนรวมของราคาทุนตัดจำหน่ายของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดตามสัญญาโดยจัดกลุ่มตามระยะเวลาที่จะถึงกำหนด เช่น ภายใน 1 ปี ภายใน 2 - 5 ปี หรือภายใน 6 - 10 ปี กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับการขายหรือการ โอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้

จำนวนต้นทุนตัดจำหน่ายของหลักทรัพย์ที่มีการขายหรือการ โอนเปลี่ยน

จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้น

จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้น

สถานการณ์ที่ทำให้กิจการขายหรือโอนเปลี่ยนตราสารนั้น กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจงบการเงินได้ดียิ่งขึ้น การวิเคราะห์เงินลงทุนระยะยาวตามประเภทของเงินลงทุน

การประมาณมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดโดยผู้บริหารวิธีที่ใช้ประมาณมูลค่าของเงินลงทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดที่นำมาเปรียบเทียบกับราคาทุน รายละเอียดเกี่ยวกับเงินลงทุนที่มีสัดส่วนอย่างเป็นสาระสำคัญต่อสินทรัพย์ของกิจการ

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดประเภทหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดได้เป็นทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้บริหารวางแผนทางด้านการเงิน สำหรับกำไรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากการจำหน่ายเงินลงทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาวของกิจการได้ ตามเป้าหมายของกิจการที่วางเอาไว้

บทควม : การเงินธุรกิจ

หลักการการบริหารหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด

โดยทั่วไป ผู้บริหารทางการเงินมักจัดการเกี่ยวกับเงินสดและหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดควบคู่กันไป กล่าวคือ เมื่อกิจการกำหนดขนาดของเงินสดที่เหมาะสมซึ่งควรมีไว้แล้ว เงินสดส่วนที่เหลือก็จะนำไปลงทุนในหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด เพราะหลักทรัพย์เหล่านี้เป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายในช่วงระยะเวลาอันสั้น เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงิน ดังนั้น กิจการจึงต้องมีวิธีลงทุนในหลักทรัพย์ให้เหมาะสม หลักเกณฑ์การเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ พิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ซึ่งเกิดจากความไม่แน่นอนของอัตราดอกเบี้ยที่เป็นผลตอบแทนจากหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งความเสี่ยงจากการไม่ยอมชำระหนี้หรือผิดนัดชำระหนี้ (Default Risk) ของผู้ออกหลักทรัพย์นั้น โดยทั่วไป หลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงมักจะกำหนดอัตราผลตอบแทนสูง

2. ความคล่องตัวในการซื้อขายหลักทรัพย์ (Maturity Security) ความคล่องตัวในการซื้อขายหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับความสามารถผู้ถือหลักทรัพย์ที่จะเปลี่ยนสภาพหลักทรัพย์นั้นไปเป็นเงินสดได้ในมูลค่าที่พอใจ

3. อายุครบกำหนดของหลักทรัพย์ (Maturity Date) โดยทั่วไป อายุของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง หลักทรัพย์ที่อายุครบกำหนดนานจะมีความเสี่ยงสูงขึ้นดังนั้นอัตราผลตอบแทนก็สูงด้วย

4. ผลตอบแทน (Yield) โดยทั่วไปหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด มักมีอัตราผลตอบแทนต่ำกว่าการลงทุนในด้านอื่น เนื่องจากหลักทรัพย์เหล่านี้มักมีอายุสั้น ความเสี่ยงจึงต่ำ แต่มีความคล่องตัวสูง

5. ภาษีที่ต้องจ่ายสำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากหลักทรัพย์ (Taxability) เช่น ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากประจำ ดอกเบี้ยที่ได้รับจากตัวสัญญาใช้เงิน ต้องเสียภาษี แต่ดอกเบี้ยจากพันธบัตรรัฐบาลไม่ต้องเสียภาษี ดังนั้น การลงทุนในหลักทรัพย์ใด ก็ควรพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ได้รับหลังหักภาษีด้วย

บทความ : เรื่อง การบริหารสภาพคล่องและเงินสดในอุตสาหกรรม (ศิริ วสุนานิช, 2552)

ในภาวะที่เศรษฐกิจฝืดเคืองเช่นในปัจจุบันนี้ เชื่อว่าหลายธุรกิจอาจประสบกับปัญหาด้านรายได้ โดยเฉพาะจากการลดลงของยอดขายสินค้า หรือผู้ให้บริการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ถือว่าอยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจ เนื่องจากเป็นผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจในระดับมหภาค หรือระดับประเทศ ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติ ธุรกิจหรือผู้ประกอบการอาจสามารถลดผลกระทบดังกล่าวได้บางส่วน จากการปรับกลยุทธ์ในการแข่งขัน หรือกลยุทธ์ด้านการตลาดก็ตาม แต่ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าว ก็ย่อมจะต้องแลกมาด้วยต้นทุนการดำเนินงานที่สูงขึ้น

ดังนั้น เมื่อธุรกิจไม่สามารถควบคุมด้านรายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ผู้ประกอบการอาจต้องหันมาให้น้ำหนักกับการควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย เพื่อให้สามารถประคับประคองผลกำไร หรือลดโอกาสเกิดผลขาดทุนให้ต่ำที่สุด ตัวแปรอื่น ๆ เหล่านั้น นอกจากจะรวมถึงการบริหารค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งส่วนหนึ่งสามารถดำเนินการได้ด้วยการลดต้นทุน ด้วยการลดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงนั้น ก็ยังจะรวมถึงการบริหารสภาพคล่องทางธุรกิจให้อยู่ในระดับที่เพียงพอและเหมาะสมอีกด้วย

โดยทั่วไปแล้ว “สภาพคล่อง” มักหมายถึงความรวมถึงเงินสด หรือสินทรัพย์ที่แปลงเป็นเงินสดได้เร็ว ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างกระแสเงินสดไหลเข้า (Cash Inflow) และกระแสเงินสดไหลออก (Cash Outflow) ของธุรกิจ

หลักการของการบริหารสภาพคล่องที่ดี คือ การบริหารเงินสด หรือสินทรัพย์ที่แปลงเป็นเงินสดได้เร็วดังกล่าว ให้อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อความต้องการของธุรกิจ นั่นคือไม่ได้เพื่อสภาพคล่องไว้สำหรับการใช้งาน หรือรอการนำไปใช้ มากหรือน้อยจนเกินไป ขณะเดียวกัน ก็ต้องสามารถสร้างอัตราผลตอบแทนจากสภาพคล่องส่วนเกิน (จากความต้องการใช้) ของธุรกิจได้ในระดับสูงสุด ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ธุรกิจยอมรับได้ด้วย

ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางธุรกิจ

ตัวแปรหลักที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางธุรกิจ ก็คือ กิจกรรม/รายการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดกระแสเงินสดไหลเข้า-ออก ดังนี้

1. ด้านการกระแสเงินสดไหลเข้า ได้แก่ เงินสดที่ได้รับจากการขายสินค้าและบริการ การรับชำระเงินจากลูกหนี้การค้า การเพิ่มขึ้นของเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ เงินเบิกเกินบัญชี เงินสดที่ได้รับจากการขายทรัพย์สิน การกู้ยืมเงิน การขายหลักทรัพย์ระยะสั้นหรือชั่วคราว และการขายหุ้นเพิ่มทุน เป็นต้น

2. ด้านกระแสเงินสดไหลออก รวมถึง การจ่ายเงินในการซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้า การชำระค่าแรง/เงินเดือนพนักงาน ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารกิจการ การซื้อทรัพย์สินถาวร การซื้อหลักทรัพย์ การชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยจ่าย การชำระภาษี การซื้อหุ้นสามัญคืน รวมถึง การจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น เป็นต้น

ดังนั้น สภาพการขาดสภาพคล่องทางธุรกิจ นอกจากจะมีสาเหตุมาจากสถานะการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระแสรายรับ จนนำมาสู่ปัญหาสภาพคล่องแล้ว ก็ยังอาจสัมพันธ์กับปัญหาเฉพาะของกิจการ หรือการที่กิจการขาดการบริหารที่ดีด้วย อาทิ การขยายธุรกิจเร็วเกินไป ขาดการวางแผนส่งเสริมการขายที่ดี ขาดการบริหารลูกหนี้ที่ดี (เก็บหนี้ช้าเกินไป หรือเก็บไม่ได้) ตลอดจน การจัดทำแหล่งเงินทุนที่ไม่สัมพันธ์กับรายจ่าย

แนวทางการจัดการและแก้ปัญหาสภาพคล่อง

เพื่อป้องกันภาวะขาดสภาพคล่องทางธุรกิจ ผู้ประกอบการควรติดตามและวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของกระแสรายรับและรายจ่ายอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในสถานะปัจจุบันที่ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจไม่เอื้ออำนวย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะช่วยให้ทราบถึงสถานะของสภาพคล่องทางธุรกิจ ตลอดจนสามารถประเมินผลกระทบจากการตัดสินใจทางธุรกิจต่าง ๆ ต่อฐานะสภาพคล่องว่าอยู่ในระดับที่ดีขึ้นหรือแย่ลงได้ โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีต หรือกับกิจการอื่น ๆ ที่อยู่ในธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อหาแนวทางการจัดการและแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม และเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่องและกำไร หมายถึงผู้จัดการการเงินต้องพยายามลดเงินสดส่วนเกินหรือเงินสดที่เหลือไว้โดยเปล่าประโยชน์ให้น้อยที่สุดและใช้ประโยชน์จากเงินสดที่มีอยู่ ให้มากที่สุด กล่าวคือผู้จัดการการเงินควรนำเงินสดส่วนเกินไปหาผลประโยชน์ให้มากที่สุดในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษาสภาพคล่องทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การบริหารเงินสดสามารถแบ่งออกเป็น

1. การกำหนดวงเงินสดในมือให้เหมาะสม เช่น นำเงินสดนั้นไปฝากไว้ในบัญชีเงินฝากที่มีดอกเบี้ยหรือจากการลงทุนในหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย
2. การจัดเก็บเงินสดและชำระหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การลงทุนในเงินสดส่วนเกินเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด เช่น การนำเงินสดส่วนเกินไปลงทุนกิจการควรจะหาหนทางเพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนบางประเภทที่จะสามารถรักษาทั้งสภาพคล่อง ความเสี่ยงน้อย และมีผลตอบแทนที่ควรจะได้รับ

การบริหารเงินสดและหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด

เงินสด (Cash) หมายถึง ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีเมื่อต้องการ เช่น เงินฝากธนาคารประเภทใช้เช็ค และเงินฝากประเภทที่ทวงถามได้ทันที

หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด (Marketable Securities) หมายถึง หลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เป็นที่ต้องการของตลาด และสามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ทันทีเมื่อต้องการ เช่น ตั๋วเงินคลัง ตั๋วสัญญาใช้เงิน พันธบัตรรัฐบาลระยะสั้น หุ้นกู้ หุ้นสามัญ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการบริหารเงินสด

วัตถุประสงค์ของการบริหารเงินสด คือ การพยายามหาจุดที่อำนวยประโยชน์สูงสุดระหว่างการมีสภาพคล่อง และการมีความสามารถในการทำกำไร ซึ่งก็คือ การพยายามที่จะให้มีเงินสดในมือในระดับที่เหมาะสมตามสถานะที่จำเป็น (ประสิทธิ์ โครรัตน์, 2540) เนื่องจากเงินสดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูงสุด กิจการจึงควรถือเงินสด ไว้ระดับหนึ่งเฉพาะที่จำเป็น ซึ่งเรียกว่า เงินสดขั้นต่ำ เพราะเงินสดเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีผลตอบแทน แก่ผู้ถือ การที่กิจการต้องดำรงเงินสดไว้จำนวนหนึ่ง เพราะเหตุผลดังนี้

1. เพื่อดำเนินงานตามปกติ (Transaction Motive) เช่น ซื้อสินค้า จ่ายชำระหนี้ จ่ายเงินเดือนและค่าจ้าง รวมทั้งรายจ่ายประจำที่ต้องเกิดขึ้นแน่นอนเนื่องจากการดำเนินธุรกิจ

2. เพื่อใช้ในเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Precautionary Motive) ในการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไปกิจการอาจประสบปัญหาจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีผลกระทบต่อแผนงานทางการเงิน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ การนัดหยุดงาน เป็นต้น ดังนั้น กิจการจึงจำเป็นต้องสำรองเงินสดไว้จำนวนหนึ่งเพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินนี้

3. เพื่อลงทุน (Investment Motive) ในอนาคต เช่น ลงทุนซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเติม เพื่อการขยายงานของกิจการ เป็นต้น

4. เพื่อเก็งกำไร (Speculative Motive) โดยนำเงินสดไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูง เมื่อมีโอกาสที่จะทำกำไร

จากบทความข้างต้นในเรื่องการบริหารสภาพคล่องและการบริหารหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดจะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงเกือบเทียบเท่าเงินสด โดยหลักการของการบริหารสภาพคล่องที่ดี

คือ การบริหารเงินสด หรือสินทรัพย์ที่แปลงเป็นเงินสดได้เร็วดังกล่าว ให้อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อความต้องการของธุรกิจ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีโอกาที่จะบริหารสภาพคล่องของกิจการหรือทำให้กิจการมีกำไร รวมทั้งเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่แอบแฝงมา ได้แก่ เพื่อเก็งกำไร เพื่อการลงทุนในอนาคต โดยผ่านหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารกำไรของผู้บริหารมีอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจากการเปิดทางเลือกทางการบัญชีหลากหลายรูปแบบรวมทั้งการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้ จึงทำให้มีผู้ให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาดังแนวทางให้การบริหารกำไรอย่างมากมาย ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยมีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการบริหารกำไร โดยผ่านทางหลักทรัพย์เพื่อขาย ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

จันทรพิมพ์ จันทรอภิบาล (2551) ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มในการตกแต่งกำไรหรือการบริหารกำไรผ่านรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขายที่กิจการถือครองอยู่ ผลจากการศึกษาพบว่า เมื่อผลการดำเนินงานของบริษัทในปัจจุบันมีมากกว่าหรือน้อยกว่าผลกำไรในปีที่ผ่านมาในระดับที่ผิดปกติ บริษัทมีแนวโน้มที่จะทำการตกแต่งกำไร เพื่อให้ผลประกอบการมีความสม่ำเสมอ โดยการใช้เงินลงทุนในหลักทรัพย์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมายหรือหลักการที่กำหนดไว้ สำหรับในต่างประเทศนั้น มีผู้ให้ความสนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกำไรโดยผ่านทางการลงทุนในหลักทรัพย์ในหลายรูปแบบ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เช่น

Hunton, Libby and Mazza (2004) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกำไรและความโปร่งใสในรายงานทางการเงินโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกำไรตามจุดมุ่งหมายกับการถือครองหลักทรัพย์ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มจะทำการขายในกลุ่มการลงทุนในหลักทรัพย์ในการจัดการกำไรในกรณีที่กำไรอาจจะไม่ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ทำให้เห็นว่า กิจการเริ่มให้ความสนใจในการลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็งกำไรหรือจัดการกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายทั้งในการดำเนินงานในปัจจุบันและในอนาคต

Lee and Shen (2004) ทำการศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “Cherry Picking Financial Reporting Quality and Comprehensive Income Reporting. Choices; The Case of Property-Liability Insurers” โดยงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบรายงานกำไรขาดทุนแบบเบ็ดเสร็จในรูปแบบ

A Performance Statement กับ A Statement of Equity โดยใช้กรณีศึกษาจากบริษัทประกันภัย โดยการศึกษาของลี จะมุ่งเน้นประเด็นการศึกษาไปที่รายงานกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ผลจากการศึกษาพบว่า บริษัทประกันภัยมีแนวโน้มจะทำการบริหารกำไรโดยผ่านทางรายการกำไรหรือขาดทุนจากการลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยงานวิจัยของเขายังได้กล่าวถึงปัจจัยที่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรายงานกำไรของบริษัทของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขนาดของกิจการ นโยบายการบัญชี ที่อาจเป็นปัจจัยที่จะทำให้มีการบริหารกำไรของกิจการ

McKee (2005) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการด้านการบริหารกำไรผ่านการลงทุนในหลักทรัพย์ ผลจากการศึกษาพบว่า บริษัทจะใช้ประโยชน์จากช่วงเวลาในการขายหลักทรัพย์เพื่อให้บริษัทมีกำไร หรือทำให้ได้รับผลลัพธ์ตามที่ผู้บริหารได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งหลักทรัพย์เหล่านี้ได้แก่ หลักทรัพย์เพื่อค้า และหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยหลักทรัพย์เพื่อค้านั้นจะเกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินระยะสั้น ๆ เนื่องจากหลักทรัพย์เพื่อค้านั้นมีการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าทุกวันและมีการถือครองไว้ในช่วงสั้น ๆ ในขณะที่หลักทรัพย์เพื่อขายนั้นจะเปิดโอกาสให้มีการนำมาใช้ในการบริหารกำไรของผู้บริหารได้

สรุปแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 105 เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนใน ตราสารหนี้ และ ตราสารทุน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ในการเพิ่มผลกำไรให้กับธุรกิจได้โดยเฉพาะหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ทั้งหลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขาย ซึ่งมีได้มีข้อจำกัดเฉพาะบริษัทที่เฉพาะบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินเท่านั้น นอกจากนี้ จากแนวคิดเรื่องการบริหารเงินสดและหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดของกิจการ ทำให้กิจการมีทางเลือกหรือช่องทางในการบริหารกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ผ่านรายการหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อผลการดำเนินการของบริษัท ซึ่งจะสะท้อนภาพลักษณ์ของบริษัทที่มีต่อสายตาของนักลงทุนโดยทั่วไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจว่าคุณลักษณะของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างไร ที่ผู้บริหารเลือกใช้นโยบายในการบริหารเงินสดในการเลือกถือครองหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด และทดสอบว่า ปัจจัยใดที่จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการถือครองหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดของกิจการ โดยจะทำการศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย